

Ludas Községi Önkormányzat
Polgármestere

Száma: /2020.

Tárgy: Javaslat Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú
Társulása Társulási Megállapodásának
módosítására
Előkészítésben részt vett: Maka Piroska KHSZK
igazgatója

Ludas Községi Önkormányzat Képviselő-testülete

Helyben

Tisztelt Képviselő-testület!

A Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (továbbiakban:Társulás) 2020. augusztus 26-i ülésén tárgyalja a Társulási Megállapodás módosítását, mely módosítások a Társulást alkotó valamennyi tagönkormányzat képviselő-testületének jóváhagyó határozatával lépnek hatályba. Jelen előterjesztés további részében röviden ismertetjük a Társulási Megállapodás módosításának indokait, melyek figyelembevételével kérjük a Képviselő-testületet annak jóváhagyására.

A Társulási Megállapodás módosítására azért került sor, mert egy civil szervezet (Mátralab Nonprofit Kft -továbbiakban: Szolgáltató (3242 Parádsasvár Kristály tér 2.) ellátási szerződés megkötésének kérelmével kereste meg a Társulás elnökét. Az ellátási szerződéssel érintett feladatok:

- a) a GYKKT településeinek időskorú lakossága számára szociális alapszolgáltatás keretében 25 férőhelyen tervezi önálló demens idősök nappali ellátását, valamint
- b) a 44 férőhelyes idősök átmeneti gondozóházában 22 férőhelyre a GYKKT településeinek időskorú lakossága számára szociális szakosított ellátás keretében átmeneti elhelyezést nyújtó bentlakásos ellátást szeretne biztosítani.

Az ellátási szerződés megkötésére *a szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi. III. törvény 120-121. §-a alapján* kerülhet sor. Azonban a GYKKT Társulási Megállapodásában a szociális intézményi feladatok között az idősök átmeneti gondozása nem szerepel, szükséges ezért a Megállapodás módosítása az ellátási szerződés megkötése előtt.

Mindkét feladat esetében ahhoz, hogy a feladatok ellátására állami finanszírozást kapjon a Szolgáltató, feltétel az ellátási szerződés megléte. Az előterjesztés további részében rövid ismertetőt és szakmai indoklást ismertetünk a két ellátási formával kapcsolatban.

a) Demencia- demens személyek nappali ellátása:

A demenciáról szóló rövid előzetes összefoglalót azért tartjuk szükségesnek az előterjesztésben szerepeltetni, mert ma még erről a betegségről kevés ismerettel rendelkezünk laikusként, és főleg nem beszélünk róla eleget sem érintett hozzátartozóként, sem szakemberként. Szükségesnek tartjuk azért is, mert mint új szolgáltatási elem, a térség szociális szolgáltatástervezésénél jelentős beavatkozást jelent.

A demenciának – mint bizonyos tünetek együttes megjelenésének – előfordulása az utóbbi években olyan mértékűt öltött, hogy szinte nagyságrendileg elérte a népbetegségek gyakorisági szintjét. Sőt

vannak országok – az Európai Unió fejlett országai, Japán, USA – ahol a daganatos és a szív- és érrendszeri betegségekkel együtt népbetegségeként tartják számon (Kovács, 2018).

A növekedés hátterében az életkor kitolódása, s annak következtében az Alzheimer-kór előfordulásának megsokszorozódása, illetve a magas számban előforduló érbetegségre visszavezethető demencia áll. Az életkor előrehaladtával egyre gyakrabban diagnosztizált tünet együttes. 65 éves korban 1%-ban, 85 év felett pedig 30% is lehet.

Gyakoriságukat tekintve az Alzheimer-kór, illetve annak vaszkuláris okokkal való keveredése a leggyakoribb típus. Ennek az az oka, hogy az Alzheimer-kór kialakulásában nagy szerepe van a vaszkuláris tényezőknél, a vaszkuláris rizikófaktoroknak. Ezt követi a tisztán vaszkuláris demencia. A dobogó harmadik fokán a Lewy-teszt demencia áll (Kovács, 2018).

Nemek tekintetében a nők körében gyakoribb.

A populáció tekintetében, a prevízió szerint Európában 2050-re, a 2000-s 7 milliós megbetegedés 16 millióra is nőhet (!).

„Magyarországon nincs pontos adat. Minimum 150 ezer, maximum 300 ezer fő lehet érintett a betegséggel.” (Kovács, 2015).

A demenciálódás folyamata először elvezet az enyhe kognitív zavarhoz, mely elválasztja a demenciát az egészséges állapottól, s amikor még az agyi károsodás nem érintette a mindennapi feladatok ellátási képességét, viszont enyhe feledékenység, illetve probléma megoldási nehézség már tapasztalható. Ezt követi a középsúlyos, majd a súlyos demencia állapota.

- *Enyhe demenciában* a károsodás már érinti a mindennapi-, illetve a munkatevékenységet. A feledékenység észlelhető, de nem nagyon gyakori, illetve ennek általában nem tulajdonítanak nagy jelentőséget, a „kornak tudják be”. Felügyeletet nem, de odafigyelést igényel.

- *Középsúlyos demencia* esetén a betegek már felügyelet nélkül nem hagyhatók, egyre nagyobb fokú a függőségük a környezetüktől, egyre több fizikai segítséget igényelnek. Általában ebben a stádiumban jelentkeznek a BPSD-tünetek, s miattuk leginkább ebben a szakaszban történik a felismerés, a diagnosztizálás.

- *Súlyos demenciában* a fizikai segítségnyújtás már a teljes higiénés szükségletek kielégítésére is kiterjed, majd a folyamat további előrehaladásával az alapvető motoros funkciók sem működnek megfelelően, mint amilyen a járás, a nyelés, az ürítés. Így a végstádiumban a beteg, ágyban fekvő, inkontinens, PEG-en (a hasfal bőrén keresztül bevezetett gyomorszondán) keresztül táplált is lehet.

A demenciával élők nappali ellátása a saját otthonukban élő demens személyek és családjaik számára nyújt hiánypótló szolgáltatást elsősorban az enyhe demenciával és középsúlyos demenciával élők körében. Az, hogy mennyi demens személy él a településeken nem tudjuk pontosan, melynek egyik oka, hogy a demenciával járó kórképek jelentős hányada alul-diagnosztizált. A tüneteket maguk a hozzátartozók sem ismerik fel, vagy ha igen, akkor a stigmatizációtól való félelem okán eltitkolják, és későn keresnek fel szakembert. Azonban a házi segítségnyújtás és az időotthoni ellátásban alkalmazott gondozási szükséglet méréssel a térségben működő bentlakásos intézmények adatszolgáltatása alapján megállapítható, hogy az időotthoni tartós elhelyezésre várók 30-40%-a demencia tünetekkel rendelkezik. A vámosgyörki, az abasári és a gyöngyösi intézménytől kért adatszolgáltatás szerint a jelenlegi várólistán az időotthoni ellátásra várakozók száma: 350 fő. Ebből vélhetően az előgondozás tapasztalatai alapján 50%-a (!) valamilyen szintű demenciával él, akik ellátása időotthoni elhelyezésig nem megoldott.

A térségben működő nappali intézmények adatszolgáltatása alapján a jelenlegi ellátottak 15%-a demens. Továbbá a házi gondozásban is hasonló képet kaptunk a szükséglet felmérése során, hiszen a szolgáltatásban részesülők között is jelentős számmal vannak demens személyek (a KHSZK által biztosított házi segítségnyújtásban a 75 fő gyöngyösi, 11 vámosgyörki és 12 fő atkári ellátottak kb.15%-a (13 fő enyhe vagy középsúlyos demenciával bír, bár még szakvéleménye nincs) a házi gondozásban dolgozó szakemberek jelzése alapján. Mindezek a számok a szolgáltatás fejlesztése során önmagukban

is rámutatnak a szolgáltatás létjogosultságára, erre csak ráerősíthetnek azok a vélelmezett adatok, melyek az otthonukban ellátások nélkül élnek.

A demencia településszerkezettől függetlenül jelen van, de mégis elmondható, hogy kisebb településeken, zárt közösségekben a probléma talán még fokozottabban érzékelhető. Tekintettel arra, hogy a tartós elhelyezésre több hónapos várakozási idő a jellemző, az esetek nagy többségében jellemzően középsúlyos, vagy már csak súlyos demens állapotban férnek hozzá a szakszerű ellátáshoz.

Az Szt. 86. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a háromezer főnél több lakosú települések esetében az idősek nappali ellátása kötelező önkormányzati feladat. Idősek nappali ellátása a Társulás fenntartásában működő KHSZK szervezeti keretein belül a gyöngyösi Visonta úti Idős Klubban működik.

A demens személyek nappali ellátása megszervezhető önálló intézményi formában, illetve más nappali ellátás részeként. (Pl: jelenleg a Visonta úti klub) Azonban a demensek nappali ellátásának olyan szigorú szakmai és környezeti, tárgyi feltételei vannak, melynek nem minden esetben tud egy „normál” idős nappali intézmény megfelelni. Külön figyelmet érdemel a demens személyek ellátására vonatkozó kötelező szakmai létszám feltétel, mely önkormányzat, vagy társulás fenntartásában működő intézmény esetében egyaránt jelentősen növeli az intézményi kiadásokat.

Fontos szempont lehet a demens nappali ellátás biztosításának lehetősége abból a fenntartói szempontból is, hogy idős, demenciával rendelkező lakosáról, illetve azok biztonságos ellátásáról rövid időn belül tud gondoskodni lakóhelyhez közel, mely mind a demens idős személy, mind családtagjai számára fontos segítség jelenthet az önkormányzat részéről. Az elmúlt évek során megnövekedett azon lakossági bejelentések száma az önkormányzat és a KHSZK felé, amelyek demencia tünetegyüttessel bíró idős, egyedül élő személyek viselkedésének megváltozásáról adtak jelzést. Pl: égvé ha hagyják a gázt, műanyag edényben melegítenek ebédet, feledékenyek, esetleg szerződéseket írnak alá, megkárosítva magukat és családjaikat. Az ilyen esetek is felhangosítják azt, hogy ezzel a problémával foglalkozni kell, és a hosszab távú biztonságos megoldást kell keresni. Ezekre a problémákra is adekvát választ nyújthat egy olyan ellátási forma, amely jelenleg kötelező feladata a városnak, de nem tudja teljeskörűen biztosítani.

A Szolgáltató az intézményt a 3200 Gyöngyös Batsányi utca 9-11. szám alatti épületben (Kolaház) szeretné üzemeltetni, melynek környezeti és tárgyi feltételei részben jelenleg is adottak, és megfelelnek a jogszabályban előírt feltételeknek. E mellett a demensek foglalkoztatására, kognitív funkcióik megtartására a Kortárs Palóc Tájékozódásban (KOPATA Gyöngyös Batsányi út) tervezi a Szolgáltató kiegészítő szolgáltatást, ahol autentikus környezetben történik majd a demens személyek foglalkoztatása. Az ellátási szerződés megkötése esetén várhatóan 2020. október-november hónapban megnyithatja kapuit a 25 fős demens nappali intézmény.

Véleményünk szerint hiánypótló és korszerű szemlélettel megvalósuló szolgáltatással lenne Gyöngyös és térsége gazdagabb a demens nappali intézmény létesítésével – biztosítva ezzel az itt élő személyek szociális biztonságát és személyre szóló gondozással megélt jobb életminőségét.

A Társulási Megállapodás tartalmazza a demens személyek nappali ellátását, így Társulási Megállapodás módosítást ezen a feladat ellátása nem igényel.

a) Idősek átmeneti gondozása:

Az Szt. 86. § (2) bekezdés d) pontja a harmincezer főnél több lakossal rendelkező települések kötelező feladatává teszi az időskorúak gondozóházának biztosítását. Gyöngyös város állandó lakossága jelenleg nem éri el a harmincezer főt. Azonban a tartós bentlakásos intézményi ellátásra várók száma, az ellátásra jelentkező igény folyamatossága indokolja a szolgáltatás bevezetésének megfontolását a

térségben. Ehhez a Társulási Megállapodás módosítása is szükséges, mely jelenleg nem tartalmazza ezt a feladatot.

A szolgáltatói nyilvántartási rendszerben bejegyzett adatok alapján Heves megyében jelenleg egyetlen engedélyes sem nyújt időskorúak gondozóháza átmeneti szociális szolgáltatást. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület fenntartásában Mátrafüreden működött 2020. áprilisáig ilyen intézmény. A Szt. 138. § (4) bekezdése alapján átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény – az éjjeli menedékhely és a hajléktalan személyek átmeneti szállása kivételével – 2022. december 31-éig működhet. Az e szabály alapján, az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2016. évi CLXVI. törvény hatálybalépését követően átalakuló átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények az átalakulást megelőzően befogadott férőhelyszámuk erejéig a finanszírozási rendszerbe az átalakulást követően is befogadottnak minősülnek a törvény erejénél fogva.

Az idősök gondozóháza, melyben elsőként 1 évre köthető ellátásra vonatkozó megállapodás a kérelmezővel – mely megállapodás további 1 évre indokolt esetben meghosszabbítható. Az szolgáltatás szükségességét egyrészt szintén a tartós bentlakásos intézményekbe jutás hosszú várakozási ideje generálja, másrészt a fentiekben már ismertetett családszerkezet változása, melyből következően egyre több az egyedül élő, magas gondozási szükséglettel bíró idős ember. **Különösen indokoltnak tartjuk ennek az ellátásnak a létjogosultságát a COVID-19 vírus megjelenése okán, melynek, mint ismeretes elsődleges célcsoportja az idős korosztály, akik egészségügyi és szociális biztonsága egy újabb járványügyi veszélyhelyzetben problémaként jelenhet meg a településeken. Az átmeneti gondozás igénybevételenek lehetősége erre a helyzetre is hatékony beavatkozást nyújthat mind az idős embernek, mind családjának és az önkormányzatoknak is.**

A 44 fő befogadására alkalmas intézmény szintén a Gyöngyös Batsányi út 9-11. szám alatti épületben kerül kialakításra, az akadálymentességet jelentő lift megépítésével várhatóan az év végén megnyitja kapuit a szolgáltatói nyilvántartási rendszerbe történő bejegyzést követően. Ehhez azonban szükséges az ellátási szerződés megléte a Szolgáltató számára.

Gyöngyös város és térségének demográfiai helyzetére is jellemző, hogy nemcsak az átlagéletkor növekszik, hanem az idősök arányának népességben belüli növekedése is. Az idősödő társadalom egészségi állapotának fokozatos romlása, a megváltozott családszerkezet, vagyis a generációk eltávolodása, a fiatalabb generációk otthonuktól távol történő munkavállalása, az így kialakult elmagányosodás egyre inkább felerősíti a társadalmi védőháló megerősítését.”

Ezen ellátásokhoz nyújtott társulási (önkormányzati) támogatás összege az ellátási szerződés tervezete szerint **demens nappali ellátás esetében 250 ezer Ft/fő/év; idősök átmeneti gondozása esetében 350 ezer Ft/fő/év. A támogatást mindkét szolgáltatás esetében ténylegesen az ellátást igénybe vevők száma alapján javasoljuk megfizetni.**

Javaslatunk az előterjesztésben összegzett szakmai indokok alapján, hogy a Mátralab Nonprofit Kft a demens nappali ellátás keretében 25 férőhelyig, az idősök átmeneti gondozása keretében 22 férőhelyig biztosítson ellátást a Társulás tagönkormányzatai ellátásra rászoruló lakosai részére.

Tisztelt Képviselő-testület!

Az előterjesztésben bemutatásra került, hogy az ellátási szerződéssel érintett két ellátás közül csak a demens nappali ellátás szerepelt a Társulási Megállapodásban, az idősök átmeneti gondozása nem. Ezért a Társulási megállapodás módosítására az alábbiak szerint kerül sor a Társulási Tanács 2020. augusztus 26-i ülésén:

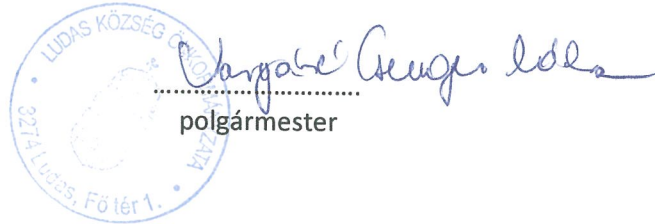
- a) A II. 5. pont „A feladatellátás módja” címszó alatt kiegészítésre kerül: „A Többcélú Társulás feladatait saját intézménye és *ellátási szerződés* útján látja el.”

- b) A III. 2.1 a) pont Szociális intézményi feladatok címszó alatt az első bekezdés kiegészül az „*idősek átmeneti gondozása*” kifejezéssel.

Az előterjesztés mellékletét képezi a Mátralab Nonprofit Kft ajánlata az ellátási szerződés megkötésére. A Kft. és a Társulás között létrejövő ellátási szerződés a Társulási Megállapodás módosításának települési önkormányzatok testületeinek elfogadását követően a Társulás 2020. szeptemberi ülésén kerül tárgyalásra és végleges elfogadásra.

Kérem az előterjesztés megtárgyalását és a határozati javaslat elfogadását.

Gyöngyös, 2020. szeptember 18.



polgármester

HATÁROZATI JAVASLAT

Ludas Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a megtárgyalta a Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása Társulási Megállapodásának módosítására irányuló javaslatot, és az alábbiak szerint döntött:

1. A Képviselő-testület egyetért azzal, hogy a Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása és a Mátralab Nonprofit Kft. között ellátási szerződés jöjjön létre a demens nappali ellátás és az idősek átmeneti gondozóháza ellátásra vonatkozóan, 25 fő demens nappali ellátás és 22 fő idős átmeneti gondozás biztosítására, a ténylegesen igénybe vett ellátás finanszírozása mellett. Az ellátásokhoz nyújtott társulási (önkormányzati) támogatás összege demens nappali ellátás esetében 250 ezer Ft/fő/év; idősek átmeneti gondozása esetében 350 ezer Ft/fő/év.
2. A Képviselő-testület jóváhagyja a Társulási Megállapodás módosítását az alábbi pontokban:
 - a) A II. 5. pont „A feladatellátás módja” címszó alatt kiegészítésre kerül: „A Többcélú Társulás feladatait saját intézménye és *ellátási szerződés* útján látja el.”
 - b) A III. 2.1 a) pont Szociális intézményi feladatok címszó az „- *idősek, demens betegek nappali ellátása és fogyatékkal élők bentlakásos és átmeneti elhelyezése*” bekezdés kiegészül az „*idősek átmeneti gondozása*” kifejezéssel.
3. A Képviselő-testület felkéri a Polgármestert, hogy döntéséről tájékoztassa a Társulási Tanácsot, és felhatalmazza az egyéges szerkezetbe foglalt Társulási Megállapodás aláírására.

Határidő: azonnal

Felelős: Vargáné Csengeri Mónika polgármester
Forgó Istvánné jegyző (előkészítésért)